

Hallituksen esitys HE 91/2026 laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

Maa- ja metsätalousvaliokunta 28.5.2026

Lainsäädäntöneuvos Leila Suvantola
Erityisasiantuntija Suvi Borgström

Keskeinen sisältö

- Keskeisin ehdotus koskee luonnonsuojelulain (9/2023) 11 luvun mukaan tuotettavien luonnonarvojen käyttämisen laajentamista *luontotekoihin* eli säännösten laajentamista ekologisesta kompensatiosta muihin käyttötarkoituksiin ja ennen kaikkea yritysten luontovastuullisuuden osoittamiseen.
- Toinen keskeinen ehdotus koskee EU:n ennallistamisasetuksen täytäntöönpanoa kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelun ja hyväksymisen osalta. Itse suunnitelmaa laaditaan parhaillaan, eikä tällä esityksellä ole vaikutusta sen sisältöön sinänsä.
- Lisäksi kolme erillistä, teknistä tarkennusta. Tuodaan eduskuntaan samassa yhteydessä, jotta minimoidaan samaa lakia koskevien hallituksen esitysten ja valtiokuntakäsittelyiden määrä.

Luonnonarvomarkkinat, mitä ne ovat?

Luonnonarvoyksikkö (nature credit), Suomessa luonnonarvohehtaari

”yksikkö, joka edustaa luonnolle suotuisaa tulosta, joka on saatu aikaan sertifioidulla ja riippumattomasti todennetulla toimella ja kvantifioitu käyttäen tunnustettua luonnon monimuotoisuuden mittaria tai indikaattoria” (KOM luonnonarvoyksiköitä koskeva etenemissuunnitelma (COM(2025) 374 final).

Myyjät

Välittäjät ja markkinapaikat

Ostajat

Miksi muutos tehdään?

Luonnon monimuotoisuus heikkenee edelleen

Ennallistamisen ja luonnonhoidon tarve kasvaa

Julkinen rahoitus ei yksin riitä vastaamaan tarpeisiin

Tarvitaan

- lisää vapaaehtoisia toimijoita
- yksityistä rahoitusta
- käytännön ratkaisuja, jotka ovat luotettavia ja vaikuttavia.

- Suomella on vahva tieteeeseen perustuva pohja vapaaehtoisessa ekologisessa kompensaatiossa – nyt sitä voidaan hyödyntää laajemmin
- Odotukset sekä tuottajien (maanomistajat) että käyttäjien (yritykset) puolelta suuret.

Mikä muuttuu käytännössä?

Luonnonarvojen käyttö laajennetaan kompensaaation (=heikennysten hyvittämisen) lisäksi

- yritysten luontovastuullisuuden osoittamiseen
- yhteisöjen ja kansalaisten vapaaehtoiisiin luontotekoihin
- Laajempi käytettävyys pienentää riskiä, ettei ole ostajaa ja on turha investointi tuottaa (keskinen maanomistajien huoli, joka hidastaa myös kompensatioita).

Luonnonarvojen käyttö perustuu jatkossakin

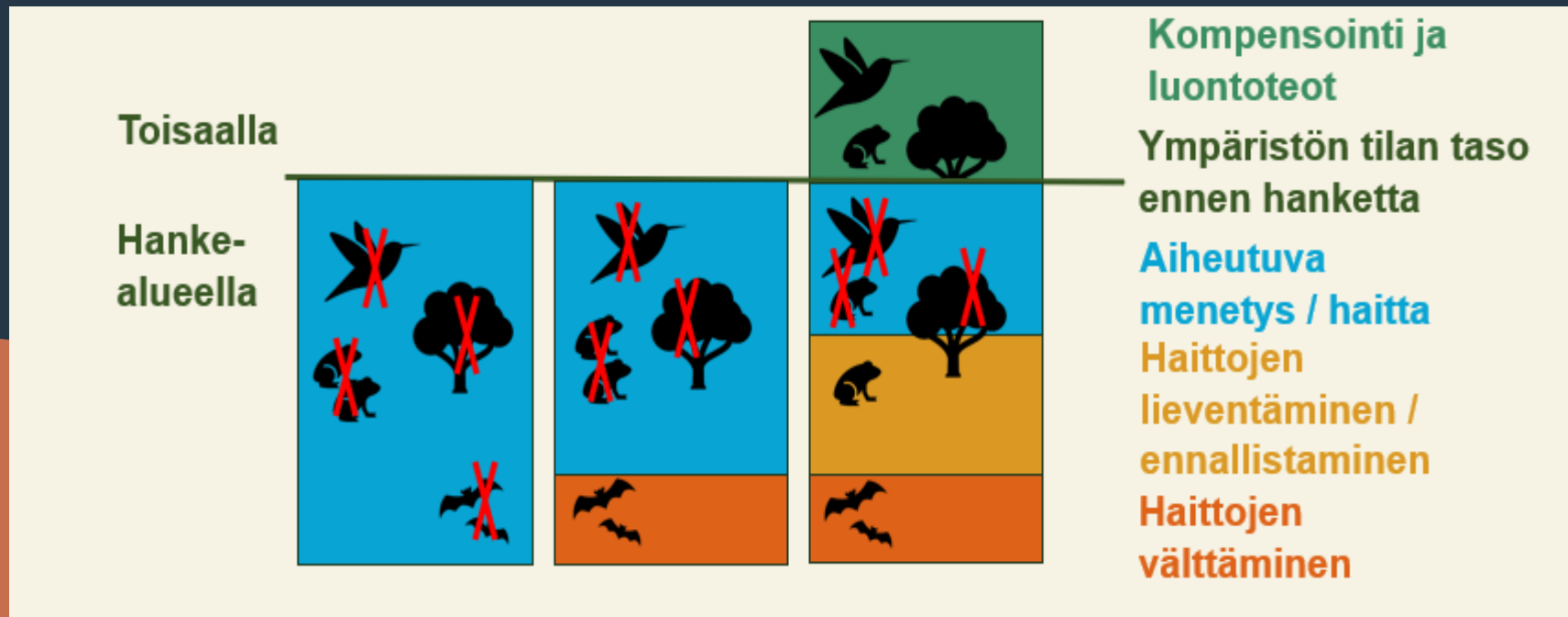
- viranomaispäätökseen
- julkiseen rekisteriin
- luonnonarvojen pysyvyyteen.

Kyse ei ole velvoitteista, vaan vapaaehtoisesta mahdollisuudesta

Luotettavuus ja viherpesun ehkäisy:

Suurilta, kestävyysraportointivelvollisilta yrityksiltä, joilla on merkittäviä biodiversiteettivaikutuksia, edellytetään lieventämishierarkian noudattamista

Vaikutukset

- Luonnolle
 - Lisää ennallistamista ja luonnonhoitoa, parantaa luontotyyppien ja lajien tilaa
 - Vahvistaa ekosysteemien kykyä kestää ilmastonmuutoksen vaikutuksia
- Maanomistajille
 - Uusi, vapaaehtoinen ansaintamahdollisuus
 - Osallistuminen aina omaan päätökseen perustuvaa
- Yrityksille
 - Keino osoittaa luontovastuuta uskottavasti ja mitattavasti
 - Parempi suoja viherpesua koskevilta väitteiltä
 - Ei uutta pakollista sääntelyä – selkeät pelisäännöt vapaaehtoisille toimijoille
- Julkiselle taloudelle
 - Yksityinen rahoitus tukee julkisia ennallistamistavoitteita
 - Kyse täydentävästä keinosta, ei julkisen vastuun siirtämisestä

Ulkopuolinen arvio Suomen lainsäädännöstä

Dr. Sophus zu Ermgassen (Oxfordin yliopisto) arvioi alkuvuonna 2026 Suomen vapaaehtoista ekologista kompensatiota koskevaa sääntelyä

Johtopäätöksiä:

- Suomen vapaaehtoisen ekologisen kompensaaation malli on kansainvälisesti poikkeuksellisen vahva
- Erityisiä vahvuuksia: lisäisyys, pysyvyys, viranomaisvarmennus, avoin rekisteri
- Antaa uskottavan pohjan luonnonarvomarkkinoiden laajentamiselle.

Luonnonsuojelulain 11 luku: luonnonarvojen tuottaminen, ekologinen kompensaatio *ja uutena: luontoteko*

- Terminologiset tarkennukset pykäliin ja rekisterikirjausten yhdistäminen samaan pykälään, vain teknistä tarkennusta
- Uusi 104 a § Luontoteko
 - Maanomistajan 103 §:n mukaisesti luonnonarvoja lisäävillä toimenpiteillä tuotettavia luonnonarvoja voidaan käyttää luontotekona vapaaehtoiseen luontovastuullisuuden osoittamiseen.
 - Luonnonarvojen oikeudenhaltijalla oikeus hakea Lupa- ja valvontavirastolta päätös luontoteon hyväksymisestä. Hyväksymispäätöksellä turvataan tuotettavien luonnonarvojen pysyvyys ja rekisterimerkinnällä julkinen luotettavuus (ei voi käyttää kahdesti).
 - Viherpesuriskien ja 'väärin' väitteiden välttämiseksi säädetään suurten yritysten haitan lieventämisvelvoitteesta:
 - Saadakseen rekisteriin kirjauksen luontoteosta **kestävyysraportointivelvollisen toimijan** on voitava osoittaa, että yritys noudattaa lieventämishierarkiaa eli toiminnassaan välttää ja minimoi sekä mahdollisuuksien mukaan hyvittää toiminnassaan luonnonarvoille aiheutuvia haittoja, **jos** sen toiminnalla on merkittäviä biodiversiteettivaikutuksia

Uusi 13 a §: Ennallistamissuunitelmaa koskeva säännös

- Kansallisen ennallistamissuunnitelman valmisteluvastuu on ympäristöministeriöllä, mutta kukin ministeriö valmistelee omaa toimialaansa koskevan osuuden yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Esimerkiksi turvesoiden ennallistamista, virtavesien esteiden poistamista ja metsäluonnon sekä maatalousympäristöjen luonnontilan parantamista valmistellaan MMM:n johdolla.
- Ei oikeusvaikutuksia yksittäisiin maanomistajiin, ei osoiteta ennallistettavia alueita kohdekohtaisesti.
- Ennallistamissuunnitelman täytäntöönpanon ohjaus ja seuranta kuuluvat kullekin ministeriölle omalla toimialallaan.
- Valtioneuvosto päättää kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnoksen toimittamisesta Euroopan komissiolle. Määräaika on tämän vuoden elokuun loppuun mennessä.
- Valtioneuvosto päättää lopullisen kansallisen ennallistamissuunnitelman hyväksymisestä, kun Suomi on saanut luonnoksesta komission huomiot ja tehnyt suunnitelmaan tarvittavat täydennykset. Määräaika on elokuun lopussa vuonna 2027.
- Lopullisesta kansallisesta ennallistamissuunnitelmasta muutoksenhakuoikeus myös valtakunnallisilla maanomistajilla ja luonnon- tai ympäristönsuojelua edistävillä yhteisöillä kuten MTK, SLC, Suomen Luonnonsuojeluliitto ja Natur och Miljö.

Lakihankkeen ohella menossa ennallistamissuunnitelman laatiminen

- HE koskee ainoastaan ministeriöiden toimivaltaa valmistella ennallistamissuunnitelma ja valtioneuvoston toimivaltaa hyväksyä se sekä muutoksenhakuoikeutta
- Säännös vastaa jo meneillään olevaa valmistelua
- Luonnos kansalliseksi ennallistamissuunnitelmaksi etenee alkukesästä lausunolle
- Lainsäädännön arviointineuvosto kritisoi HEtä, koska siinä ei ollut kerrottu mm. ennallistamistoimien kohdentumista ja kustannuksia sekä vaikutuksia. Nämä arvioidaan kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa
- Valmistelun esittely ympäristövaliokunnassa 5.5.2026
- Luonnoksen esittely 11.6.2026 (mahdollinen lausunolle lähtö) ympäristövaliokunta ja maa- ja metsätalousvaliokunta

Susi pois luonnonsuojelulaista

- Luontodirektiivin liitteiden IV ja V muutos suden (*Canis lupus*) suojeluaseman osalta (EU) 2025/1237, voimaan 14.7.2025, pantava täytäntöön viimeistään 15.1.2027.
- Susi poistetaan LSL 8 luvun soveltamisalasta
- Ei enää sovellu lain 78 § mukainen lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittämis- ja heikentämiskielto
- 78 §:ssä viitataan suoraan luontodirektiivin liitteen IV a eläinlajeihin, joten muutos vain selventävä.
- Lisäksi selventävänä muutoksena valtioneuvoston luonnonsuojelusta antaman asetuksen liitteen 7 listalta poistetaan ”susi, *Canis lupus*”, muutos valmisteltu.

Muut päivitykset

- Teknisluonteinen muutos, jolla Euroopan unionin valtiontukea koskevan lainsäädännön soveltamista koskevaa säännöstä (LSL 22 §) yksinkertaistetaan. Poistetaan viittaukset osin jo vanhentuneisiin EU:n valtiontukea koskeviin säädöksiin, jolloin määräaikaista EU-säädöksistä johtuvalta lainsäädännön jatkuvalta päivitystarpeelta vältyttäisiin tulevaisuudessa. Valtioneuvoston asetuksenantovaltuutta täydennetään vastaamaan EU-lainsäädännön tarpeita.
- Epäjohdonmukainen viittaussäännös valtion muun luonnonsuojelualueen rauhoitussäännöksissä (52 § 3 mom.) aiheuttaa sisäisen ristiriidan: kaikille suojelualueille tarkoitettu haitallisten vieraslajien minkin ja supikoiran pyydystäminen ja tappaminen metsästyslain 7 luvun mukaisesti ei sanamuodon mukaan ole mahdollista, eikä hirveä ja valkohäntäpeuraa saa ajaa. Poistetaan virheellinen viittaus, jotta muulla valtion luonnonsuojelualueella on samat poikkeukset voimassa kuin kansallispuistoissa.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment